

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG

COMPTE RENDU INTÉGRAL

MET HET BEKNOPT VERSLAG

AVEC LE COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING

COMMISSION DE LA DÉFENSE NATIONALE

dinsdag

mardi

09-01-2001

09-01-2001

10:15 uur

10:15 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	<i>Parti Réformateur libéral – Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
PSC	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + nummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag (op wit papier, bevat de bijlagen en het beknopt verslag, met kruisverwijzingen tussen Integraal en Beknopt Verslag)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral (sur papier blanc, avec annexes et CRA, avec renvois entre le CRI et le CRA)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : alg.zaken@deKamer.be</i>	<i>e-mail : aff.generales@laChambre.be</i>

INHOUD

- Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de Belgische defensie-uitgaven" (nr. 2873) 1
Sprekers: Pieter De Crem, André Flahaut, minister van Landsverdediging
- Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de inplanting van de 15de Wing" (nr. 2882) 2
Sprekers: Pieter De Crem, André Flahaut, minister van Landsverdediging
- Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 sloot met het Israëliëse Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 2928) 3
Sprekers: Ferdy Willems, André Flahaut, minister van Landsverdediging

SOMMAIRE

- Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "les dépenses belges pour la Défense" (n° 2873) 1
Orateurs: Pieter De Crem, André Flahaut, ministre de la Défense
- Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "l'implantation du 15ème Wing" (n° 2882) 2
Orateurs: Pieter De Crem, André Flahaut, ministre de la Défense
- Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 2928) 3
Orateurs: Ferdy Willems, André Flahaut, ministre de la Défense

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING

van

DINSDAG 9 JANUARI 2001

10:15 uur

COMMISSION DE LA DEFENSE NATIONALE

du

MARDI 9 JANVIER 2001

10:15 heures

La séance est ouverte à 10.16 heures par M. Jean-Paul Moerman, président.

De vergadering wordt geopend om 10.16 uur door de heer Jean-Paul Moerman, voorzitter.

01 **Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de Belgische defensie-uitgaven" (nr. 2873)**

01 **Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "les dépenses belges pour la Défense" (n° 2873)**

01.01 **Pieter De Crem (CVP):** Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb deze vraag begin december ingediend omdat de NAVO op 4 december cijfers heeft vrijgegeven over de uitgaven voor defensie van de NAVO-lidstaten. Wij hebben reeds een paar keer de gelegenheid gehad om daar in de commissie voor de Landsverdediging van gedachten over te wisselen. Wat wij steeds voor waar hebben aangenomen, met name dat België het kleinste percentage van zijn uitgaven voor defensie aan de vernieuwing van het materieel besteedt, blijkt ook effectief waar te zijn. Het gaat namelijk om 8,4%. Tijdens de ministeriële conferentie van de NAVO heeft secretaris-generaal Robertson verklaard dat wij ondanks de stijgende uitgaven voor defensie de nood zouden moeten inzien om de capaciteitskloof te dichten. Het mag volgens hem echter niet blijven bij een proces van hervormingen en herstructurering. Volgens Robertson is het zoeken naar extra middelen dan ook een noodzaak. Hij zegt: "Hard cash is needed to do the job."

Mijnheer de minister, ik had u daar graag een aantal vragen over gesteld. In hoeverre kan België voldoen aan de nieuw gecreëerde verwachting

van de NAVO? Hoe passen deze bestedingscijfers met betrekking tot het materieel binnen het concept van een kleiner maar beter uitgerust leger? Kunt u een overzicht geven van de Belgische initiatieven om op zoek te gaan naar vormen van bilaterale en multilaterale samenwerking per macht om te komen tot een efficiëntere besteding van de middelen? Aan welke initiatieven zal België in het kader van het internationaal aspect van de defensiepolitiek nog effectief deelnemen?

01.02 **Minister André Flahaut:** Mijnheer de voorzitter, collega's, de door de alliantie gegeven cijfers zijn correct. Zij reflecteren bovendien een ongezonde situatie die de regering heeft aangezet een nieuw herstructureringsplan voor onze strijdkrachten aan te nemen.

Dit herstructureringsplan - zij die het hebben gelezen zullen dit zonder moeite kunnen beamen - beantwoordt aan de meest essentiële wensen van de NAVO-secretaris-generaal. Inderdaad, de regering heeft niet de recente interventie van Robertson en de publicatie van de jaarresultaten van 2000 afgewacht om te reageren.

Het budget 1999 reserveert 16% voor investeringen, waarvan 11% voor wederuitrusting. Dat is bijzonder weinig als men in acht neemt dat 25% algemeen wordt aangenomen als ideaal. Deze situatie bestaat trouwens al enkele jaren en vindt voor een groot deel zijn oorsprong in het herstructureringsplan van de 1993. Dit plan voorzorg een nominale bevriezing van het defensiebudget, een vermindering van de effectieven zonder speciale maatregelen voor het afvloeien van personeel en een vermindering van de schuld en de investeringen.

Het moderniseringsplan beoogt dat België op het niveau van zijn Europese partners wordt gebracht inzake investeringen en dit binnen de limieten van het budget dat de regering als redelijk beschouwt. Men overweegt aldus in 2015 ongeveer 14.000 euro per soldaat te besteden voor investeringen in materieel, meer dan het dubbele van wat momenteel is gereserveerd.

De realisatie van dit ambitieuze plan moet het percentage van het defensiebudget dat wordt gereserveerd voor wederuitrusting op zo'n 25% brengen vanaf 2007.

Parallèlement, on ira vers une meilleure utilisation des moyens budgétaires en recourant, dans tous les domaines où cela est possible, à la coopération, qu'il s'agisse d'achats groupés au sein de la défense, d'acquisitions communes à plusieurs départements, de programmes internationaux d'armement, d'entraînement ou d'autre nature.

De keuze van de programma's houdt niet alleen rekening met de vereisten van het DCI-programma (Defense Capability Initiative) maar ook met de tekorten die in het kader van het headline-goal naar voren kwamen.

Certes, il ne s'agit que d'un plan. Des imprévus surviendront sans doute et perturberont son exécution mais je crois qu'il nous permet de répondre, dans une grande mesure, aux souhaits de l'Alliance.

En ce qui concerne les coopérations internationales, tous les détails souhaités par M. De Crem se trouvent dans ma réponse écrite. Cependant, pour rester dans les limites d'une question orale, je propose de lui remettre le document, détaillé par force, de toutes les coopérations internationales auxquelles nous participons.

Le **président**: Monsieur le ministre, cette note pourrait intéresser tous les membres.

01.03 **André Flahaut**, ministre: Certainement, monsieur le président.

01.04 **Pieter De Crem** (CVP): Mijnheer de voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord, waarvan hij ons het laatste deel zal bezorgen. Mijnheer de minister, wij delen uw bekommernis. Wij moeten erop toezien dat, als we ervoor kiezen een kleine en loyale NAVO-partner te zijn, wij inzake onze engagementen, ook wat de wederuitrusting betreft, blijven voldoen. Men kan

niet eeuwig naar het herstructureringsplan van 1993 blijven verwijzen. In het kader van de hervormingen moeten een aantal zaken worden herbekeken. U weet dat wij u, zeker inzake het budget, willen tegemoetkomen. Wij zullen de zaak verder blijven opvolgen. Het is echter eigenaardig dat wij op de vooravond van het Europees voorzitterschap, waarin de uitwerking van een Europese defensie-unie een bijzonder belangrijke rol zal spelen, nog altijd de slechte leerling van de klas zijn. Wij staan voor een aantal belangrijke keuzes en wij zullen binnenkort terzake dan ook een aantal grondige suggesties doen.

01.05 **André Flahaut**, ministre: Monsieur le président, cette image du "slechte leerling van de klas" n'est pas correcte lorsqu'on parle de la Belgique. Nous avons été un des premiers pays à présenter un plan dont la perspective s'étendait jusqu'à 2015 et d'autres pays déposent, aujourd'hui, des plans qui ressemblent furieusement à celui que nous avons déposé. Nous avons donc, peut-être avant d'autres, souligné certaines difficultés. Nous avons également avant d'autres, sous cette législature, proposé une série de réponses cohérentes à ces difficultés.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

02 **Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de inplanting van de 15de Wing" (nr. 2882)**

02 **Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "l'implantation du 15ème Wing" (n° 2882)**

02.01 **Pieter De Crem** (CVP): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze vraag gaat over het aanslepende dossier met betrekking tot de herlokalisatie of de onmogelijke herlokalisatie van de 15de Wing en dus het vertrek daarvan uit Melsbroek. Wij hebben het daar reeds eerder over gehad. In haar beleidsnota gaat minister Durant uit van een quasi mogelijke, definitieve herlokalisatie van de 15de Wing. Ik zou graag vernemen wanneer dit dossier aan de Ministerraad wordt voorgelegd en met welke premissen en criteria rekening wordt gehouden om de keuze van een eventueel andere locatie te verantwoorden. U weet dat wij opteren voor het behoud van de 15de Wing in Melsbroek, omdat de kosten van deze operatie zowel qua infrastructuur, qua personeel als qua sociale kosten bijzonder hoog zouden liggen. Ik denk dat meer dan een jaar na het totstandkomen van het compromis inzake nachtvluchten de parlementsleden toch

zouden mogen worden geïnformeerd over de stand van zaken in dit dossier.

02.02 Minister **André Flahaut**: Mijnheer de voorzitter, collega's, geen enkele beslissing inzake de verhuis van de 15de Wing werd tot nu toe genomen. Het dossier ligt nog altijd bij de staf van de Luchtmacht. De voor Landsverdediging relevante criteria in het licht van de studie zijn: het operationele en veiligheidsaspect, de infrastructuur, de mogelijke synergie met de reeds aanwezige capaciteit, de sociale dimensie en de budgettaire impact. Zeer grote investeringen zullen nodig zijn. De eerste ramingen draaien rond een mogelijke kostprijs van meer dan zes miljard frank. Landsverdediging kan deze kosten niet dragen. Zodra de studie is afgerond, zal het dossier op regeringsniveau worden besproken met minister Durant en de andere ministers van het kernkabinet in de eerste plaats, en daarna op het niveau van de hele regering.

Le **président**: Monsieur De Crem, je pense que la question a été évoquée totalement. Souhaitez-vous intervenir à nouveau?

02.03 **Pieter De Crem** (CVP): Non, monsieur le président, la question a en effet été évoquée totalement.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*Voorzitter: Pieter De Crem.
Président: Pieter De Crem.*

03 **Mondelinge vraag van de heer Ferdie Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 sloot met het Israëlische Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 2928)**

03 **Question orale de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 2928)**

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Landsverdediging).
(La réponse sera fournie par le ministre de la Défense).

03.01 **Ferdie Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit initiatief is gegroeid naar aanleiding een reeds jaren bestaande bezorgdheid die we reeds op de

persconferentie van 7 december 2000 - datum van indiening van deze vraag - hebben geuit. Op die persconferentie waren onder meer aanwezig: Ludo Abicht, Tjil Declercq en de Palestijnse zaakgelastigde. Ik ga vandaag uitdrukkelijk niet in op het morele aspect van de Palestijns-Israëlische kwestie. Die morele en ethische kwestie komt morgen aan bod bij een vraag in de commissie voor de Buitenlandse Zaken, gericht aan minister Michel.

Vandaag zal ik het alleen hebben over de drie onbemande UAV-vliegtuigen. Hieraan zijn eerder reeds twee interpellaties gewijd. Dit bewijst dat dit thema niet oninteressant is. Er was een vraag van mevrouw Minne op 6 december 2000. Uit uw antwoord, mijnheer de minister, haal ik dat het hier gaat over 2.146.000.000 frank. Er is al een voorschot van 15% betaald en er is in een waarborgsom voorzien van 105 miljoen frank. U verwees in uw antwoord ook naar een wet uit 1996 die in de mogelijkheid voorziet om contracten te herzien. Dit is niet onbelangrijk. Mevrouw Minne repliceerde vervolgens met de hoop dat de vliegtuigen midden 2001 geleverd kunnen worden en dat we niet verplicht zullen worden schadeclaims en intresten te vragen. Ik neem aan dat mevrouw Minne het hier alleen over het technische aspect had. Het morele aspect dat voor mij een grote rol speelt, kwam bij haar niet aan bod.

In uw antwoord van 6 december 2000 hebt u ook een vrij duister zinnetje gebruikt dat mij intrigeerde, mijnheer de minister. U zei dat er wel technische problemen waren maar dat die wellicht zouden worden opgelost. Hierover wil ik het toch even hebben, mijnheer de minister. Volgens het archief dat ik heb nagekeken is er op 21 april 1998, voor ik lid was van deze commissie, een hele discussie geweest over dit thema. Ik bespaar u de louter technische details. Er is echter meer aan de hand. Ik heb ook kunnen terugvinden dat in de Verenigde Staten dit systeem sterk werd gecontesteerd. In 1997 reeds heeft een luitenant-generaal van de Marines letterlijk in een hoorzitting in het Amerikaanse Congres gezegd: "Er zijn een hele serie problemen geweest die Landsverdediging deden besluiten het programma in oktober 1995 te annuleren" Hij verwees naar een hele reeks crashes en hij had het ook over de zeer uitgebreide logistieke omkadering die niet te betalen was. Op 19 december 2000 schreef het Belang van Limburg een scherp artikel, onder de welluidende titel "België betaalt 2,5 miljard voor vliegende zeepkisten. De VS willen de UAV-vliegtuigen niet". Op dit scherpe artikel volgde een

hele correspondentie met het ministerie van Landsverdediging, die ik bij me heb, maar die ik u zal besparen. Men dreigde met klachten bij de rechtbank, er werd een recht op antwoord ingestuurd, men heeft het weer ingetrokken. Kortom, een heel dossier.

Er is nog meer aan de hand. Op 15 januari 1999 vonden we op de website van een van uw voorgangers, ex-minister Leo Delcroix, de volgende zinnen: "Hoe is er in het verleden niet met geld gestrooid? Dat al die grote staatsmannen dat niet hebben gemerkt. Af en toe zijn er nog overblijfsels van dergelijke gewoontes. Mijn voetbalpetje kan er niet bij dat men de voorbije weken het licht op groen heeft gezet voor de aankoop van 18 onbemande spionagevliegtuigjes. Men leurde daar vijf, zes jaar geleden al mee omdat men ze aan de straatstenen niet kwijtraakte. Om het zacht uit te drukken: ik ben niet helemaal overtuigd van het nut van een dergelijke aankoop. Wellicht moest men voor het jaareinde het aankoopbudget gebruiken op straf van verval van dit budget? Dit is een slechte methode, die ook in het verleden reeds tot grote verkwistingen aanleiding gaf." Als een gewezen minister van Landsverdediging dit schrijft, wekt dat toch zekere vragen op?

Nog recenter, op 15 maart 2000, schreef de stafchef van de Luchtmacht, de heer Van Hecke, die intussen ook reeds vervangen is, over deze zeer dure dingen: "De operaties om al dat onbemande tuig uit de lucht te houden of eruit te schieten zijn zo complex en zo onvoorspelbaar dat alleen goed getrainde piloten dit aankunnen.

In vreedestijd zijn oefenvluchten zeer complex voor het gebruik hiervan. Als de Zwitsers dergelijke tuigen in de lucht sturen, laten ze die door een helikopter escorteren om er zeker van te zijn dat die dingen 'juist' vliegen en zeker geen andere vliegtuigen storen. Toch kost zo'n tuig evenveel als een F-16, terwijl het kwetsbaarder en zeker niet zo polyvalent is". Einde citaat. Ik heb dat niet gezegd. De militaire baas van de Luchtmacht heeft dat verklaard. Tot zover deze technische bemerkingen.

Een tweede interpellatie in dat verband, van mevrouw Laenens aan de heer Picqué, dateert van 12 december. Uit het antwoord van die minister heb ik een aantal interessante gegevens voor dit dossier kunnen halen.

Ten eerste, de minister van Economische Zaken zegt dat er een Belgische participatie van 4% is. Inderdaad, Alcatel, Sonaca en SAIT zijn erbij

betrokken.

Ten tweede, rekening houdend met rechtstreekse en onrechtstreekse compensaties wordt 87% van de waarde van het contract in Belgische toegevoegde waarde gecompenseerd. Dit geldt voor bedrijven die in het hele land zijn gevestigd. Dat verklaart minister Picqué.

Ten derde wijst de minister op het feit dat in de wet van 5 augustus 1991, artikel 4, niet over invoer wordt gesproken. Het artikel gaat alleen over doorvoer en uitvoer van militair materiaal. De minister zegt dat dit logisch is want de rechten van de mens worden in het land van herkomst op die manier niet geschonden. Daar ben ik het niet mee eens.

Daarom hebben wij reeds op 8 december aangekondigd dat wij een wetsvoorstel in die zin zouden indienen. Dat is intussen gebeurd. Samen met de CVP, de PSC, Agalev en Ecolo hebben wij een wetsvoorstel ingediend om te onderzoeken of het woord 'invoer' hier niet op zijn plaats is inzake de invoer van militair materiaal voor landen die de mensenrechten schenden en voor landen die in oorlog zijn, met een restrictie voor oorlogvoerende landen met een mandaat van de internationale gemeenschap, bijvoorbeeld de Navo of de UNO.

Dat zijn mijn voornaamste bemerkingen.

De minister komt even terug op het ethische aspect. Hij zegt dat hij zich niet kan uitspreken over het ethisch probleem van de gebeurtenissen in Palestina, wat ik op dit moment toch wel sterk vind. Hij doet een kleine toegeving en verklaart dat het probleem misschien op Europees vlak zal worden geëvoceerd. Hij twijfelt er wel aan of dat enig succes zal hebben.

Ik hoop dat minister Picqué het over zijn persoonlijk standpunt had, want dat staat totaal haaks op de ethische principes die deze regering steeds aanhaalt. In denk aan Irak en Joegoslavië, waar we oorlogje hebben gevoerd. Ik denk ook aan Oostenrijk, waar men de mensenrechten als argument heeft gebruikt om zeer streng op te treden. Een economisch beleid moet volgens ons uitgaan van ethische principes, want anders is het louter praat voor de vaak en moeten we over die principes gewoon onze mond houden. Als economische belangen primeren, zeg dat dan. Laat het ethische aspect dan in de lade, maar maak er dan ook geen regeringszaak van.

Ondanks de lacune van artikel 4, dat geen betrekking op de import heeft, laat artikel 7 de

regering toe om eventueel op te treden. Ik citeer het artikel: "Wanneer bijzondere omstandigheden zulks wettigen, kunnen de bevoegde ministers gezamenlijk, bij gemotiveerd besluit, de geldigheid van lopende vergunningen schorsen of de intrekking ervan bevelen". U bent één van de bevoegde ministers.

Daarom wil ik u de volgende vragen stellen. Ten eerste, hoever staat u met dit dossier? Ten tweede, zijn de resultaten van het onderzoek van de Nederlandse firma intussen bekend? Er zijn problemen. Ik verwijs daarvoor naar het citaat dat ik daarstraks heb voorgelezen. Ten derde, overweegt u, gezien de feitelijke toestand van oorlog in Israël, deze zaak op te schorten? Ik vraag dat met de meeste nadruk, vermits we met een land dat de mensenrechten schendt handel drijven, uitgerekend op het domein van de wapenindustrie. Israël Aircraft Industries had reeds in het verleden een weinig fraaie faam, vermits deze firma wapens doorverkocht aan Zuid-Afrika en de Latijns-Amerikaanse dictaturen. Als in dit dossier geen sprake is van morele bezwaren, vraag ik mij af waar die er wel ooit zullen zijn.

03.02 Minister **André Flahaut**: Mijnheer de voorzitter, collega's, de vastlegging van het design werd op 16 maart 2000 afgesloten. Sindsdien verloopt de fase van technische keuring van de voorreeks - eerste systeem - bij de firma IAI-MALAT in Israël. Wegens moeilijkheden bij het op punt stellen van het autolandingsysteem, maar vooral door een ongeval tijdens een interne testvlucht georganiseerd door de firma op 30 augustus 2000, heeft het contract een vertraging van zes maanden opgelopen. Na verbetering van de software zijn de systeemtesten bij de firma begonnen in december 2000. Ze zijn gepland tot half februari van dit jaar. Het materieel zal dan naar België worden verzonden voor de opleiding van het personeel en de technische keuring door de administratie. De productie van de twee andere UAV-systemen die grotendeels in België gebeurt, is bijna voltooid. Niettemin mogen deze systemen pas ter keuring worden aangeboden na de technische keuring van systeem 1. Hierdoor wordt de levering pas gepland eind 2001, begin 2002.

Er werden twee opeenvolgende overheids-opdrachten uitgevoerd door de Nederlandse firma MLR in het kader van het project UAV. De opdracht SAMM 829915 van 2 juli 1998 betreffende de technische bijstand bij de evaluatie op het gebied van de luchtwaardigheid en de opdracht SAMM 929915 van 9 april 1999, ayant

pour but l'assistance technique lors de l'adoption du système B-HUNTER dans le cadre de la certification du type pour la navigabilité aérienne.

Ces marchés ont abouti à l'établissement d'un rapport intermédiaire relatif à la certification du type. Un projet de contrat en date du 30 juin 2000 visant la présence de NLR lors de la réception technique n'était donc pas nécessaire.

En ce qui concerne la suspension ou l'annulation du contrat, cette décision tombe clairement en dehors de ma compétence et du seul département de la Défense. Du point de vue du département de la Défense, il serait difficile d'annuler le contrat ou même de le suspendre pour les raisons suivantes. Le marché a été attribué à une personne juridique belge, à savoir l'association momentanée EAGLE, composée des sociétés belges SONACA et THALES et de la firme israélienne IAI-MALAT.

La production est en réalité déjà pratiquement terminée, mais le paiement ne s'effectuera qu'à la livraison finale. Les retards déjà accumulés engendrent de très lourdes charges financières dans le chef du consortium EAGLE, et donc également pour les entreprises belges concernées. Ces charges financières seraient encore aggravées si le marché venait à être suspendu.

De plus, si l'administration devait suspendre ou annuler le contrat, de fortes indemnités seraient dues à l'adjudicateur EAGLE.

Dans un avenir proche, la plupart des activités restantes dans le cadre du contrat se dérouleront en Belgique.

Le système B-HUNTER a été choisi après évaluation parce qu'il couvrait au mieux les besoins des forces armées.

De plus en plus d'armées recourent d'ailleurs à ce type d'équipement pour remplacer les vols avec pilote.

Donc, si sur le plan éthique je suis d'accord avec vous pour dire qu'il y a quelque chose de choquant dans ce qui se passe aujourd'hui au Moyen-Orient, je dirais que ce n'est pas sur ce marché-ci qu'une pression devrait être faite, parce qu'elle serait pratiquement sans effet sur les acteurs moyen-orientaux.

03.03 **Ferdij Willems** (VU&ID): Mijnheer de voorzitter, ik ben geen expert terzake en wil bijgevolg niet in discussie treden met ingenieurs

die van deze materie veel beter op de hoogte zijn dan ik. Toch is een en ander mij, na vergelijking, niet helemaal duidelijk. Hoe dan ook, mijnheer de minister, wij zullen de aangekondigde onderzoeken die ook door Nederland moeten worden gevoerd, nauwlettend opvolgen. Ik ben in elk geval niet gerustgesteld, want volgens mij is er meer aan de hand.

De vraag die wij indienden was gericht tot minister Louis Michel. U antwoordt thans, mijnheer de minister, dat de morele aspecten van deze aangelegenheid niet behoren tot uw bevoegdheid. Dus zullen wij ons, wat betreft de morele aspecten, opnieuw moeten richten tot minister Michel.

Voorts, mijnheer de minister, is het best mogelijk dat de niet-uitvoering van het contract leidt tot het betalen van een belangrijke schadevergoeding, maar dat weegt volgens mij geenszins op tegen het signaal dat wordt uitgezonden wanneer men militaire zaken doet, precies met een land dat op ethisch vlak zwaar in de fout gaat - en daarmee bent u het wellicht eens. Immers, door het sluiten van dergelijke militaire contracten wordt de Israëlische Staat en haar militair apparaat versterkt. Klant zijn bij een land waar de mensenrechten worden geschonden, waar een volk, namelijk het Palestijnse, economisch, politiek en militair wordt gewurgd is immoreel. Mocht zulks toch het geval zijn, dan verzoek ik de regering met aandrang niet meer te beweren dat zij ethische problemen hoog in het vaandel voert. Dat is mijn politieke conclusie.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.50 uur.
La réunion publique de commission est levée à 10.50 heures.*

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING

COMMISSION DE LA DÉFENSE NATIONALE

dinsdag

mardi

09-01-2001

09-01-2001

10:15 uur

10:15 heures

INHOUD

MONDELINGE VRAGEN	1
Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de Belgische defensieuitgaven" (nr. 2873)	1
<i>Sprekers: Pieter De Crem, André Flahaut, minister van Landsverdediging</i>	
Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de inplanting van de 15de Wing" (nr. 2882)	2
<i>Sprekers: Pieter De Crem, André Flahaut, minister van Landsverdediging</i>	
Mondelinge vraag van de heer Ferdy Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 afsloot met het Israëliëse Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 2928)	3
<i>Sprekers: Ferdy Willems, André Flahaut, minister van Landsverdediging</i>	

SOMMAIRE

QUESTIONS ORALES	1
Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "les dépenses belges pour la Défense" (n° 2873)	1
<i>Orateurs: Pieter De Crem, André Flahaut, ministre de la Défense</i>	
Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "l'implantation du 15ème Wing" (n° 2882)	2
<i>Orateurs: Pieter De Crem, André Flahaut, ministre de la Défense</i>	
Question orale de M. Ferdy Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 2928)	3
<i>Orateurs: Ferdy Willems, André Flahaut, ministre de la Défense</i>	

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING

van

DINSDAG 09 JANUARI 2001

10:15 uur

COMMISSION DE LA DÉFENSE NATIONALE

du

MARDI 09 JANVIER 2001

10:15 heures

De vergadering wordt geopend om 10.16 uur door de heer Jean-Pol Henry, voorzitter.

Mondelinge vragen

01 Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de Belgische defensieuitgaven" (nr. 2873)

01.01 Pieter De Crem (CVP): Op 4 december gaf de NAVO cijfers vrij over de defensie-uitgaven van de NAVO-lidstaten. België blijkt slechts 8,4 procent van de uitgaven te besteden aan materiaal en investeringen. Volgens Robertson zijn herstructureringen onvoldoende en zal "hard cash" nodig zijn.

Kan België beantwoorden aan deze NAVO-verwachtingen?

Hoe sluiten deze verwachtingen aan bij het Belgisch opzet om te komen tot een kleiner en beter uitgerust leger?

Kan de minister een overzicht geven van de bilaterale en multilaterale samenwerking per macht?

Aan welke initiatieven inzake internationale defensie zal België deelnemen?

01.02 Minister **André Flahaut** (*Nederlands*): De cijfers van de alliantie zijn correct en verontrustend. De federale regering wil hier iets aan doen met haar nieuwe herstructureringsplan, dat volledig beantwoordt aan de wensen van de NAVO. Voor dit plan hebben we de cijfers van 2000 inderdaad niet afgewacht. Slechts 16 procent van de middelen van het budget van 1999 is bestemd voor investeringen

La séance est ouverte à 10.16 heures par M. Jean-Pol Henry, président.

Questions orales

01 Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "les dépenses belges pour la Défense" (n° 2873)

01.01 Pieter De Crem (CVP): L'OTAN a rendu publics le 4 décembre dernier un certain nombre de chiffres concernant les dépenses pour la défense réalisées par les Etats membres de l'OTAN. La Belgique ne consacrerait que 8,4 % des dépenses au matériel et aux investissements. M. Robertson estime que les restructurations sont insuffisantes et qu'il faudra prévoir des moyens supplémentaires.

La Belgique est-elle en mesure de répondre aux attentes de l'OTAN ?

Sera-t-il possible de concilier ces attentes avec la volonté de la Belgique de disposer d'une armée plus petite mais mieux équipée ?

Le ministre pourrait-il donner un aperçu de la coopération bilatérale et multilatérale par force?

A quelles initiatives en matière de défense internationale la Belgique participera-t-elle ?

01.02 André Flahaut, ministre (*en néerlandais*): Les chiffres communiqués par l'alliance sont exacts et inquiétants. Le gouvernement fédéral souhaite intervenir par le biais de son nouveau plan de restructuration qui répond entièrement aux souhaits exprimés par l'OTAN. Nous n'avons en effet pas attendu d'obtenir les chiffres de l'année 2000 pour élaborer ce plan. Seuls 16% des moyens

en 11 procent daarvan voor wederuitrusting. De NAVO schuift als ideaal 25 procent naar voren. Deze bestedingen waren gebaseerd op het herstructureringsplan van 1993.

België wil op hetzelfde niveau komen als de Europese partners, en vanaf 2015 zal dan ook 14.000 euro per soldaat worden besteed aan materiaal. Vanaf 2007 zal 25 procent van het budget dus worden gebruikt voor wederuitrusting.

(Frans) Tegelijkertijd zal naar een betere aanwending van de beschikbare middelen worden gestreefd, met name dank zij het opzetten van samenwerkingsverbanden en de aankoop van gemeenschappelijk materiaal voor verscheidene departementen.

(Nederlands) De programma's houden rekening met de DCI-programmatie en met de vastgestelde tekorten.

(Frans) Het betreft enkel een plan en er kunnen onvoorziene elementen opduiken die de uitvoering ervan in het gedrang brengen. Ik denk echter dat het plan aan de wensen van het Bondgenootschap tegemoet komt.

01.03 Pieter De Crem (CVP): België moet zijn verbintenissen inzake wederuitrusting naleven en kan niet eeuwig blijven verwijzen naar het herstructureringsplan van 1993. Aan de vooravond van het Europees voorzitterschap, waarin ook de Europese defensie aan bod komt, kunnen we ons niet veroorloven de slechte leerling van de klas te blijven.

01.04 Minister André Flahaut (Frans) : Het beeld dat men ophangt van België als slechtste leerling van de klas klopt niet. Wij hebben als een van de eerste landen een plan ingediend met 2015 als doelstelling. Nog voor andere landen hebben wij eveneens een programma uitgewerkt aan de hand waarvan die problemen kunnen worden opgelost.

Het incident is gesloten.

02 Mondelinge vraag van de heer Pieter De Crem aan de minister van Landsverdediging over "de inplanting van de 15de Wing" (nr. 2882)

02.01 Pieter De Crem (CVP): Minister Durant gaat in haar beleidsnota uit van een herlokalisering van de 15de Wing.

budgetaires de 1999 sont destinés aux investissements. En outre, 11 de ces 16% sont consacrés au renouvellement de l'équipement. L'OTAN avance un pourcentage idéal de 25%. Ces dépenses se fondaient sur le plan de restructuration de 1993.

Comme la Belgique souhaite atteindre le même niveau que ses partenaires européens, elle consacrera 14.000 euros par soldat au matériel à partir de 2015. 25% du budget seront donc destinés au renouvellement de l'équipement à partir de 2007.

(En français) Parallèlement, on tendra vers une meilleure utilisation des moyens disponibles, notamment grâce à des collaborations et à l'achat de matériel commun à plusieurs départements.

(En néerlandais) Les programmes tiennent compte de la programmation DCI ainsi que des déficits qui ont été constatés.

(En français) Il ne s'agit que d'un plan, et des imprévus peuvent surgir et en perturber l'exécution. Toutefois, je pense qu'il rencontre les souhaits de l'Alliance.

01.03 Pieter De Crem (CVP): La Belgique doit respecter ses engagements en matière de renouvellement de l'équipement et ne peut pas éternellement se référer au plan de restructuration de 1993. A l'aube de la présidence européenne, qui englobe le domaine de la défense européenne, nous ne pouvons pas nous permettre de rester le cancre de la classe.

01.04 André Flahaut , ministre (en français) : L'image de la Belgique mauvais élève de la classe est fautive. Nous avons été un des premiers pays à déposer un plan qui a pour objectif 2015. Avant d'autres, nous avons également élaboré un programme permettant de résoudre ces problèmes.

L'incident est clos.

02 Question orale de M. Pieter De Crem au ministre de la Défense sur "l'implantation du 15ème Wing" (n° 2882)

02.01 Pieter De Crem (CVP): Dans sa note de politique générale, la ministre Durant semble considérer le déménagement du 15ème Wing comme un fait acquis.

Wanneer komt dit dossier op de Ministerraad? Welke criteria worden gehanteerd om de definitieve keuze te verantwoorden?

Wij zijn voor het behoud van de 15de Wing in Melsbroek, omwille van de vele kosten die samenhangen met een verhuizing. Er moet dringend een stand van zaken komen.

02.02 Minister **André Flahaut** (*Nederlands*): Er werd nog geen enkele beslissing genomen over de verhuizing van de 15de Wing. Het dossier berust bij de staf van de Luchtmacht.

Bij de keuze van een site zal rekening moeten worden gehouden met de operationaliteit, de veiligheid, de infrastructuur, de capaciteit, de sociale dimensie en de budgettaire implicaties. Een eerste raming spreekt van een investering van 6 miljard frank, iets wat Landsverdediging niet kan dragen. Pas als de studie afgerond is, zal het dossier op de regeringstafel belanden.

Het incident is gesloten.

Voorzitter: Pieter De Crem.

03 **Mondelinge vraag van de heer Ferdie Willems aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over "het contract dat België eind 1998 afsloot met het Israëlische Eagle betreffende de levering van 3 UAV aan het Belgisch leger" (nr. 2928)**

(Het antwoord zal worden verstrekt door de minister van Landsverdediging)

03.01 **Ferdie Willems** (VU&ID): Op 7 december 2000 vond een persconferentie plaats waarop de levering van drie UAV's aan het Belgisch leger ter sprake kwam. Op 6 december stelde mevrouw Minne de minister daar een vraag over, en de minister had het in zijn antwoord even over technische problemen. Dit mag niet worden gerelativeerd: de berichten over "vliegende zeepkisten" in de pers en zelfs op de website van voormalig minister Leo Delcroix getuigen daarvan. Of weet de heer Van Hecke, gewezen stafchef van de luchtmacht, niet waar hij over spreekt?

Op 15 december stelde ook mevrouw Laenens de minister hier een aantal vragen over. De minister poneerde toen de stelling dat het niet om een invoer van materiaal ging, maar om een doorvoer. Hierdoor zou er geen inbreuk zijn op de regel dat

Quand ce dossier sera-t-il examiné au Conseil des ministres? Sur la base de quels critères le choix définitif sera-t-il arrêté?

Un déménagement risquant de se révéler coûteux, nous plaidons, quant à nous, en faveur du maintien du 15ème Wing à Melsbroek.

02.02 **André Flahaut**, ministre (*en néerlandais*): Aucune décision n'a encore été prise à propos du déménagement du 15ème Wing. Le dossier est actuellement examiné par l'Etat-major de la force aérienne.

Le choix d'un nouveau site devra tenir compte de critères tels que le caractère opérationnel, la sécurité, l'infrastructure, la capacité, la dimension sociale et les implications budgétaires. Une première estimation fait état d'un investissement de 6 milliards de francs, montant que le département de la Défense nationale ne pourra prendre seul en charge. Le dossier ne pourra être examiné par le gouvernement que lorsque l'étude actuellement en cours aura été clôturée.

L'incident est clos.

Président: Pieter De Crem.

03 **Question orale de M. Ferdie Willems au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur "le contrat que la Belgique a conclu fin 1998 avec la société israélienne Eagle en vue de la livraison de trois appareils UAV à l'armée belge" (n° 2928)**

(La réponse sera donnée par le ministre de la Défense)

03.01 **Ferdie Willems** (VU&ID): Lors de la conférence de presse du 7 décembre 2000, il a été question de la livraison de 3 appareils UAV à l'armée belge. Interrogé à ce sujet par Mme Minne le 6 décembre, le ministre a mentionné incidemment les problèmes techniques, qui ne peuvent être pris à la légère. J'en veux pour preuve les "caisses à savon volantes" dont parlent les médias et même le site web de l'ancien ministre Léo Delcroix. Ou faut-il supposer que M. Van Hecke, ancien chef d'Etat-major de la force aérienne, ne parle pas en connaissance de cause?

Le 15 décembre, Mme Laenens a à son tour adressé plusieurs questions à ce sujet au ministre, lequel a affirmé que le matériel ne faisait que transiter par la Belgique et n'était pas importé par celle-ci, de sorte que la règle interdisant

geen materiaal mag worden geleverd uit landen in oorlog of waar de mensenrechten met de voeten worden getreden.

De ethische kwestie gaat minister Picqué uit de weg, wat haaks staat op het ethische standpunt dat deze regering voor rest inneemt in haar economisch optreden. Artikel 7 van de wet van 5 augustus 1991 biedt toch de mogelijkheid op te treden in geval van bijzondere omstandigheden.

Wat is de stand van zaken? Zijn de resultaten van het onderzoek door de Nederlandse firma bekend? Overweegt de minister de opschorting van dit defensiecontract met Israël, dat zich in staat van oorlog bevindt en de mensenrechten schendt?

03.02 Minister **André Flahaut** (*Nederlands*) Door een aantal moeilijkheden, waaronder een ongeval tijdens een testvlucht op 30 augustus 2000, heeft het contract een vertraging van zes maanden opgelopen. We verwachten dat het materiaal in februari 2001 naar België zal worden verzonden. Het personeel zal dan worden opgeleid en de administratie zal kunnen overgaan tot de keuring.

De productie van de twee andere UAV's gebeurt grotendeels in België en is bijna afgerond. Eerst moet systeem één echter worden gekeurd. De levering zal dan ook pas plaatsvinden eind 2001, begin 2002.

Er werden twee overheidsopdrachten gegeven aan het Nederlandse NLR: SAMM829915 en SAMM 929915.

(*Frans*) In het kader van het UAV-project heeft de firma NLR achtereenvolgens twee contracten uitgevoerd : het contract SAMM 829915 van 2 juli 1998 met betrekking tot de technische bijstand in het kader van de evaluatie op het gebied van de luchtwaardigheid en het contract SAMM 929915 van 9 april 1999 met betrekking tot de technische bijstand bij de invoering van het "B-Hunter"-systeem in het kader van de typekeuring voor de luchtwaardigheid.

Die contracten hebben aanleiding gegeven tot een tussentijds verslag met betrekking tot de typekeuring.

Een ontwerpcontract (30/6/2000) met het oog op de aanwezigheid van NLR bij de technische oplevering was dus niet noodzakelijk.

De beslissing om het contract op te schorten of te annuleren behoort niet tot mijn bevoegdheid. Het contract werd toegewezen aan een Belgische rechtspersoon. De productiefase is bijna afgerond, maar betaald wordt er pas bij de finale oplevering.

l'importation de matériel en provenance de pays en guerre ou de pays violant les droits de l'homme n'aurait pas été violée.

M. Picqué évacue l'aspect éthique et contredit ainsi l'attitude éthique que le gouvernement adopte dans le cadre de ses autres interventions économiques.

L'article 7 de la loi du 5 août 1991 permet toutefois d'intervenir dans des circonstances exceptionnelles?

Où en est le dossier? Les résultats de l'étude entreprise par la firme néerlandaise sont-ils déjà connus? Le ministre envisage-t-il la suspension de ce contrat de défense avec Israël, un pays en état de guerre qui viole les droits de l'homme?

03.02 **André Flahaut**, ministre (*en néerlandais*): Le contrat a pris six mois de retard en raison d'un certain nombre de problèmes, dont un accident lors d'un vol d'essai, le 30 août 2000. Nous nous attendons à ce que le matériel soit livré en Belgique au mois de février 2001. Le personnel bénéficiera alors d'une formation et l'administration pourra procéder au contrôle.

La production des deux autres appareils UAV s'effectue principalement en Belgique et est presque terminée. Le système un doit tout d'abord être contrôlé. La livraison devrait être effectuée fin 2001, début 2002.

Deux marchés publics ont été octroyés à la société néerlandaise NLR : SAMM829915 et SAMM929915.

(*En français*) Il y a donc eu deux marchés successifs exécutés par la firme NLR dans le cadre du projet UAV : le marché SAMM 829915 du 2 juillet 1998 relatif à l'assistance technique lors de l'évaluation dans le domaine de la navigabilité aérienne et le marché SAMM 929915 du 9 avril 1999 visant l'assistance technique lors de l'adoption du système «B-Hunter» dans le cadre de la certification du type pour la navigabilité aérienne.

Ces marchés ont abouti à un rapport intermédiaire relatif à la certification du type.

Un projet de contrat (30/6/2000) visant la présence de NLR lors de la réception technique n'était donc pas nécessaire.

La décision de la suspension ou de l'annulation du contrat échappe à ma compétence. Ce marché a été attribué à une personne juridique belge. La production est presque terminée, mais le paiement sera versé lors de la livraison finale. Tout retard

Vertragingen zorgen voor aanzienlijke meerkosten voor de firma Eagle. Een annulering van het contract zou dan weer tot gevolg hebben dat Eagle een hoge schadevergoeding moet worden uitgekeerd.

Op ethisch vlak is wat er nu in Palestina gebeurt, schokkend. Een annulering of opschorting van het contract zou evenwel maar weinig invloed hebben op de houding van de partijen in het conflict.

03.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Technisch blijken er dus problemen te bestaan. Verder onderzoek inzake de luchtwaardigheid is nodig. Over het ethische aspect zal ik de minister van Buitenlandse Zaken ondervragen. Een mogelijke schadevergoeding vergoelikt niet dat we het Israëliische regime, dat momenteel de rechten van een volledig volk miskent en onderdrukt, op deze wijze economisch te steunen.

Het incident is gesloten.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 10.50 uur.

entraîne d'importants surcoûts pour la société Eagle. Quant à l'annulation du contrat, elle donnerait lieu au versement de lourdes indemnités à Eagle.

Sur le plan éthique, ce qui se passe en Palestine, aujourd'hui, est choquant. Toutefois, l'annulation ou la suspension du contrat aurait peu d'influence sur le comportement des acteurs du conflit.

03.03 **Ferdie Willems** (VU&ID): Il semble donc y avoir des problèmes techniques. Il faut procéder à des études plus poussées dans le domaine de la navigabilité. J'interrogerai le ministre des Affaires étrangères concernant l'aspect éthique. Un éventuel dédommagement n'enlève rien au fait que nous soutenons économiquement le régime israélien au moment même où il bafoue et opprime les droits de tout un peuple.

L'incident est clos.

La réunion publique de commission est levée à 10.50 heures.